

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Αχ, αυτή η τηλεόραση!...»

Καλλιεργώντας τον προφορικό λόγο»

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΒΕΚΡΗΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Θεσσαλονίκη 2014**

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Αχ, αυτή η τηλεόραση!... Καλλιεργώντας τον προφορικό λόγο.

Δημιουργός

Λευτέρης Βεκρής

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Ιούλιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

6η ενότητα: «Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές».

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή¹

Το σενάριο προϋποθέτει:

- Τη χρήση ψηφιακού πίνακα ή προβολέα ψηφιακών δεδομένων για την καλύτερη προβολή βιντεοσκοπημένων σκηνών.
- Τη χρήση ψηφιακής κάμερας.

¹ Οι όροι χρησιμοποιούνται για τη δήλωση του ρόλου σε μια «άφυλη» διάσταση.

- Εξοικείωση εκπαιδευτικού και μαθητών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο.
- Σεβασμό στη διαφορετική άποψη.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

-

Το σενάριο αντλεί

- 1) Μ.Α.Κ. Halliday. 1999. «Γλώσσα και η αναμόρφωση της ανθρώπινης εμπειρίας». *Γλωσσικός υπολογιστής*. Τχ.1. (Προσαρμογή στα ελληνικά: Χριστίνα Λύκου). <http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/default.htm>. (ημ.πρόσβασης 30-06-2014)
- 2) Λύκου Χριστίνα. 2000. «Η συστημική λειτουργική γραμματική του Μ.Α.Κ. Halliday». *Γλωσσικός Υπολογιστής*. Τχ.2. <http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/default.htm>. (ημ.πρόσβασης 30-06-2014).
- 3) Halliday, M.A.K. & R. Hasan. 1989. *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- 4) [Ελληνική Ένωση για την προώθηση της ρητορικής στην εκπαίδευση](#).
- 5) Κανόνες ρητορικών αγωνισμάτων στη Ζ΄ Διαρσακειακή Συνάντηση Δημιουργικού Προφορικού λόγου. (Αρσάκεια-Τοσίτσεια Σχολεία, 15-16-17 Μαρτίου 2014). www.arsakeio.gr/images/stories/RHETORICS/2014/4_analytikoi_kanones.pdf. (ημ.προσβ.10/07/2014).
- 6) Βεκρής Ελευθέριος. 2014. «Αχ, αυτή η τηλεόραση!... Μελετώντας τις αναπαραστάσεις της τηλεόρασης στα κείμενα». Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ.
- 7) Teachnology. The online teacher resource. Oral Expression Rubric Generator. <http://www.teach-nology.com/cgi-bin/oralex.cgi>. (ημ. πρόσβ. 28/10/2014).

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το συγκεκριμένο σενάριο υπηρετείται ο σκοπός της αγωγής του προφορικού λόγου, της άσκησης στον διάλογο και της διαμόρφωσης ήθους συνομιλητή. Οι μαθητές, αφού έρθουν σε επαφή με κείμενα προφορικού και γραπτού λόγου, επιστημονικά, δημοσιογραφικά κ.ά, σχετικά με το θέμα της Τηλεόρασης και των θετικών και αρνητικών πλευρών της ως μέσου μαζικής επικοινωνίας, καλούνται να συζητήσουν και με δομημένο προφορικό λόγο, προσχεδιασμένο και αυθόρμητο, να προσεγγίσουν το θέμα.

Το σενάριο αποτελεί συνέχεια προηγούμενου σεναρίου που αφορά στις κοινωνικές αναπαραστάσεις της τηλεόρασης και στην αναπαραστατική λειτουργία της πρότασης. Σ' αυτό το σενάριο δίνεται έμφαση στην κειμενική λειτουργία, ιδιαίτερα στις επιλογές που έχει ο μαθητής-ομιλητής ως προς την παραγωγή προφορικού λόγου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

1. Γλωσσοεκπαιδευτική προσέγγιση

Το συγκεκριμένο σενάριο βασίζεται στη Συστημική Λειτουργική Γραμματική (Σ.Λ.Γ.) του Μ.Α.Κ. Halliday, σύμφωνα με την οποία η γραμματική προσέγγιση της γλώσσας στηρίζεται στην κοινωνική θεώρηση της γλώσσας. Με τη γλώσσα «κατασκευάζουμε» νοήματα και ανταλλάσσουμε νοήματα μεταξύ μας για να γνωρίσουμε και να κατανοήσουμε τον κόσμο, τον εαυτό μας, τους άλλους και τις σχέσεις μας με τους άλλους. Η χρήση της γλώσσας είναι επικοινωνιακή και η διδασκαλία της, σύμφωνα με τη Σ.Λ.Γ., πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικές επικοινωνιακές περιστάσεις μέσω των οποίων γεννώνται οι σημασίες της γλώσσας.

Στη Σ.Λ.Γ. οι σημασίες, το σημασιολογικό επίπεδο, είναι στο κέντρο του ενδιαφέροντος και στη συνέχεια, ο τρόπος με τον οποίο πραγματώνονται στο λεξικογραμματικό επίπεδο. Το κείμενο αποτελεί τη βασική σημασιολογική μονάδα,

στην οποία οργανώνονται τα επιμέρους νοήματα, και αντιμετωπίζεται εντός των κοινωνικών του συμφραζομένων. Το κείμενο αποτελεί ένα δυναμικό σύνολο νοημάτων που προσδιορίζεται από το κοινωνικοπολιτιστικό συγκείμενο, αλλά και αυτό, με τη σειρά του, προσδιορίζει την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα, αναπαράγοντας ή μετασχηματίζοντας νοήματα. Τα νοήματα, οι σημασίες του κειμένου πραγματώνονται μέσω συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών που κάνουν οι χρήστες της γλώσσας, συνειδητά ή όχι. Οι σημασίες είναι άρρηκτα δεμένες με λέξεις και δομές, με γραμματικά συστήματα της γλώσσας (π.χ. ενεργητική – παθητική σύνταξη, χρήση πληθυντικού ή ενικού αριθμού, απρόσωπη – προσωπική σύνταξη κ.λπ.) με τα οποία οι σημασίες γίνονται λέξεις και δομές (wording). Τέλος, στο φωνολογικό επίπεδο, οι λέξεις γίνονται ηχητικά ή γραφηματικά σύμβολα.

Σύμφωνα με τη Σ.Λ.Γ. διακρίνονται σε κάθε πρόταση τρεις λειτουργίες: α) η (ανα)παραστατική λειτουργία (ideational function), με την οποία κάθε χρήστης της γλώσσας αναπαριστά τις εμπειρίες του σύμφωνα με τη δική του οπτική, β) η διαπροσωπική (interpersonal function), με την οποία ο χρήστης της γλώσσας διαμορφώνει τις σχέσεις του με τους άλλους που μετέχουν στην επικοινωνιακή περίσταση και γ) η κειμενική (textual function), με την οποία ο χρήστης της γλώσσας οργανώνει τις πληροφορίες σε κείμενα του γραπτού ή προφορικού λόγου. Οι παραπάνω λειτουργίες συνυπάρχουν και συλλειτουργούν στο κείμενο.

Στο συγκεκριμένο σενάριο θα δοθεί έμφαση στην κειμενική λειτουργία, στον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται ως κείμενο ο προφορικός λόγος.

2. Παιδαγωγική προσέγγιση

Η παιδαγωγική προσέγγιση εντάσσεται στο πλαίσιο αρχών της Κριτικής Παιδαγωγικής και ως εκ τούτου δίνει σημασία στις προηγούμενες εμπειρίες του μαθητή- στον προφορικό λόγο. Η ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς οι τελευταίοι να έχουν φωνή και να αξιώνουν να ακούγεται η φωνή τους. Οι προηγούμενες αντιλήψεις τους για την πραγματικότητα είναι η βάση για την εκπαιδευτική διαδικασία. Η συζήτηση, ο διάλογος, που στόχο έχει τη διερεύνηση των

θέσεων που ήδη έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι, και ο προσδιορισμός του στόχου, είναι διαδικασίες οργανικά δεμένες με την εκπαιδευτική πρακτική, ώστε ο προφορικός λόγος των μαθητών να μη μένει «αγεφύρωτος» με τον λόγο του αναλυτικού προγράμματος και του διδάσκοντος (Giroux 1987: 23).

Ωστόσο, ο προφορικός καθημερινός λόγος, τα προφορικά κείμενα, διάλογοι, αφηγήσεις δεν αποτελούν διδακτικούς στόχους, τουλάχιστον στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Αρχάκης & Τσάκωνα 2011: 160). Ο προφορικός λόγος, στις περισσότερες κριτικές προσεγγίσεις, αξιοποιείται ως μέσο για τη σύνδεση του λόγου των μαθητών με τον λόγο των κειμένων που ανήκουν σε κυρίαρχα κειμενικά είδη του ακαδημαϊκού γραμματισμού. Με το συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές καλούνται να στοχασθούν και να αναστοχασθούν σε κυρίαρχα κειμενικά είδη του προφορικού λόγου (σύντομες εισηγήσεις, παρουσιάσεις, διάλογοι) και να λειτουργήσουν ως σχεδιαστές των δικών τους προφορικών κειμένων.

Τέλος, η διαδικασία της αξιολόγησης του προφορικού λόγου επιβάλλει μια συλλογική διαπραγμάτευση των κριτηρίων αξιολόγησης εκείνη τη στιγμή που πραγματώνεται η εκφορά του προφορικού λόγου. Η αυτό- και ετερο-αξιολόγηση αποτελούν αποτελεσματικό μέσο για να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τα θετικά σημεία μιας παρουσίασης που πρέπει να αξιοποιήσουν και οι ίδιοι.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Συνειδητοποίηση ατομικών και συλλογικών στάσεων απέναντι στην Τηλεόραση.
- Ενημέρωση σχετικά με τους κινδύνους που υπάρχουν στην άκριτη στάση απέναντι στην Τηλεόραση.
- Επίγνωση προκαταλήψεων και στερεοτυπικών αντιλήψεων σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα.
- Διαμόρφωση υπεύθυνης κριτικής στάσης.
- Σεβασμός στην άποψη του άλλου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Συνειδητοποίηση της στενής σχέσης γλώσσας και κοινωνίας. Οι μαθητές καλούνται να συνειδητοποιήσουν ότι το κείμενο αποτελεί ένα δυναμικό σύνολο νοημάτων που προσδιορίζεται από το κοινωνικοπολιτιστικό συγκείμενο, αλλά και αυτό, με τη σειρά του, προσδιορίζει την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα.
- Εξοικείωση με την κειμενική λειτουργία των κειμένων.
- Ικανότητα μετασχηματισμού και παραγωγής κειμένων. Οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν κείμενα με τα οποία θα αποτυπώνουν τις δικές τους εμπειρίες σχετικά με την Τηλεόραση.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

- Εξάσκηση στην προσεκτική ακρόαση και κατανόηση προφορικών κειμένων.
- Εξάσκηση στην παραγωγή προφορικών κειμένων που θα ανήκουν σε γνωστά κειμενικά είδη προφορικού λόγου.

Νέοι γραμματισμοί

- Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην αναζήτηση υλικού.
- Εξοικείωση με πολυτροπικά κείμενα της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας.
- Αξιοποίηση ψηφιακών μέσων για την καταγραφή σκηνών προφορικής επικοινωνίας.

Κριτικός γραμματισμός

- Εξάσκηση μαθητών/μαθητριών στην κοινωνική και επικοινωνιακή κατανόηση των κειμένων.
- Διαμόρφωση κριτικής στάσης απέναντι στην Τηλεόραση.
- Μετασχηματισμός του λόγου των κειμένων από τους μαθητές και παραγωγή προφορικών κειμένων με τα οποία θα αποτυπώνουν τη δική τους φωνή.

Διδακτικές πρακτικές

Η όλη πορεία της διδασκαλίας ακολούθησε το σχήμα: Κάνω και παρακολουθείς- Κάνω και συμμετέχεις- Κάνεις και συμμετέχω – Κάνεις και παρακολουθώ. Μια μεταβιβαστική αλλά συμμετοχική πρακτική στο πλαίσιο μια εποικοδομητικής διδασκαλίας.

Με το σενάριο δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές/τριες:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικού γραμματισμού τόσο σε επίπεδο ενεργητικής ακρόασης όσο και εκφοράς προφορικού λόγου.
- Να αξιοποιήσουν την ψηφιακή τεχνολογία.
- Να ανακαλύψουν προσωπικούς τρόπους ομιλίας.
- Να αλλάξουν στάση (επί το θετικότερο) ως προς τις λεκτικές τους συνήθειες.
- Να συνεργασθούν με τους συμμαθητές τους εντός και εκτός τάξης.
- Να αναπτύξουν ομαδοσυνεργατικές δεξιότητες.
- Να αναστοχασθούν σχετικά με τα τελικά προϊόντα τους.
- Να κρίνουν βάσει κριτηρίων τις δημιουργίες των άλλων ομάδων (ετεροαξιολόγηση).

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ως αφορμή για τη σύνταξη του σεναρίου λειτούργησε η διαπίστωση ότι ο προφορικός λόγος δεν αποτελεί διδακτικό στόχο στη διδακτική πράξη, μια και δεν αποτελεί σημαντικό κριτήριο αξιολόγησης του μαθήματος. Εκπαιδευτικοί και μαθητές δίνουν έμφαση στην παραγωγή γραπτών κειμένων μέσω των οποίων οι μαθητές κυρίως αξιολογούνται στο συγκεκριμένο μάθημα.

Από την άλλη, το ενδιαφέρον, που τον τελευταίο καιρό αυξάνει, σχετικά με τη ρητορική, κατά την άποψή μου, έχει, εκτός της θετικής διάστασης, και μια προβληματική πλευρά, κυρίως ως προς το ιδεολογικό της υπόβαθρο. Οι «διττοί λόγοι», οι όμιλοι ρητορικής σε πολλά ιδιωτικά και δημόσια σχολεία, κινούνται σε λογικές ισχύος: πώς, δηλαδή, η μία άποψη θα επιβληθεί στην άλλη ομάδα. Κατά

βάθος, σε πολλούς θιασώτες της ρητορικής, μαθητές και γονείς, ελλοχεύει το πρότυπο του πολιτικού, δεινού ρήτορα που μπορεί και εντυπωσιάζει, χωρίς απαραίτητα να αρθρώνει δίκαιο πολιτικά λόγο.

Αυτές οι διαπιστώσεις αποτελούν για μένα κίνητρο να προτείνω ένα σενάριο διδασκαλίας με στόχο την αγωγή του προφορικού λόγου, στηριγμένο σε δημοκρατικές αρχές και στη βασική αρχή του διαλόγου, που δεν είναι η επιβολή της γνώμης, αλλά η αναζήτηση μιας νέας θέσης, σχετικής με το υπό διερεύνηση θέμα, από την οποία θα ωφελούνται, όσο το δυνατό, περισσότεροι και θα βλάπτονται λιγότεροι.

Ως προς το περιεχόμενο του προβληματισμού, την Τηλεόραση, παραμένουν ως κίνητρο οι ίδιες σκέψεις που εκφράστηκαν και στο προηγούμενο σενάριο: α) οι αντιφατικές στάσεις των περισσότερων από τους μαθητές απέναντι στην Τηλεόραση (επισήμως, στην τάξη, οι μαθητές απαξιώνουν την Τηλεόραση ως μέσο μαζικής επικοινωνίας, ενώ στην πράξη φαίνεται να αναλίσκουν πολλές ώρες στην τηλεθέαση), β) η «δαιμονοποίηση» της τηλεόρασης στον λόγο των «μεγάλων», γονέων και καθηγητών, γ) οι άκριτες παραδοχές από την πλευρά των νέων μαθητών, είτε αυτές παραπέμπουν στη «συμμόρφωση» είτε στην «αντίδραση».

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο συμφωνεί με τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις, όπως αυτές διατυπώνονται στο βιβλίο του εκπαιδευτικού της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β' Γυμνασίου (ΟΕΔΒ: 7).

Στο βιβλίο του εκπαιδευτικού (ΟΕΔΒ, 2006, *Βιβλ. Εκπ/κου, Β' Γυμ., 8*) αναφέρονται ρητά τα εξής:

1. «Στο δ' μέρος κάθε ενότητας προτείνονται δραστηριότητες παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. Τα δύο είδη λόγου αντιμετωπίζονται ισότιμα, γι' αυτό η διδασκαλία στην τάξη θα προσανατολίζεται ανάλογα, ώστε οι μαθητές να ασκούνται ταυτόχρονα στον προφορικό και γραπτό λόγο. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται τόσο στην οργάνωση (προσυγγραφικό

στάδιο) και στη σύνταξη κειμένου (συγγραφικό στάδιο) όσο και στην πρωτοβουλία των μαθητών να διορθώνουν και να βελτιώνουν το γραπτό τους λόγο (μετασυγγραφικό στάδιο)». Με το παρόν σενάριο αυτό που υπάρχει ως οδηγία στο βιβλίο του εκπαιδευτικού, γίνεται διδακτική πρόταση.

Επιπλέον, η διαδικασία αξιολόγησης των κειμένων προφορικού λόγου απαιτεί συνεργασία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών. Δεν μπορεί να είναι εκ των πραγμάτων μια διαδικασία ατομική, αλλά νοείται ως προϊόν συνεργασίας μεταξύ όλων των συμμετεχόντων. Η αξιολόγηση έχει ως στόχο τη βελτίωση του λόγου του μαθητή, ο οποίος για να πετύχει αυτό τον στόχο χρειάζεται σαφή κριτήρια (βλ. Νεοελληνική Γλώσσα, *Βιβλίο Εκπαιδευτικού, Β' Γυμνασίου*, σελ. 15-18.)

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Ειδικότερα όσον αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στο συγκεκριμένο σενάριο:

1. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως παιδαγωγικό μέσο και αξιοποιούνται για αναζήτηση και ανεύρεση ποικίλου περιεχομένου αυθεντικού γλωσσικού υλικού (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011: 18, 43).
2. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Οι μαθητές αρθρώνουν λόγο και εξοικειώνονται με διαφορετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα (επεξεργαστής κειμένου) για την καταγραφή και παραγωγή προφορικού λόγου.

Κείμενα

Οι δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου μπορεί να ακολουθήσουν μετά την ανάλυση κειμένων, όπως προτείνεται σε άλλο σενάριο (Βλ. Βεκρής 2014). Τα κείμενα που αξιοποιούνται ως έναυσμα μπορεί να είναι τα εξής:

1. «Ανταγωνισμός δίχως όρια». 2000. Στο *Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο*. Τχ. Β' αναθεωρημένη έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ. σελ. 46.
2. Κώστας Βούλγαρης. 1999. Ρινοκερίτις!... Στο *Ένας αιώνας χρονογράφημα 1899-επιμ.* Βασιλική Αλμπάνη. Αθήνα: εκδ. Καστανιώτη. σελ. 313. Και στο σχολικό βιβλίο *Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου*. Σελ.100.

3. Karl Popper & John Condry. 1995. *Τηλεόραση, κίνδυνος για τη δημοκρατία*. Αθήνα: εκδ. Νέα Σύνορα – Α.Α. Λιβάνη. σελ. 81-82.

Για την πρόκληση του αυθόρμητου λόγου των μαθητών μπορούν να αξιοποιηθούν και οι εξής γελοιογραφίες – εικόνες: [Εικόνα 1](#), [Εικόνα 2](#), [Εικόνα 3](#), [Εικόνα 4](#), [Εικόνα 5](#).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1ο δίωρο - Αυθόρμητος προφορικός λόγος (2 ώρες)

Η διαδικασία που προτείνω στηρίζεται στους κανόνες των ρητορικών αγωνισμάτων, όπως τους έχει συντάξει η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία, αφαιρώντας από αυτούς τον «αγωνιστικό» χαρακτήρα. Σκοπός της διαδικασίας δεν είναι να αναδειχθεί ο «καλύτερος», αλλά να κινητοποιηθούν οι μαθητές να αρθρώσουν σαφή, οργανωμένο και περιεκτικό προφορικό λόγο. Στη φάση αυτή οι μαθητές με αφορμή εικόνες και σκίτσα σχετικά με το θέμα καλούνται να αρθρώσουν αυθόρμητο, απροσχεδίαστο λόγο ακολουθώντας μια συγκεκριμένη διαδικασία με την οποία συνειδητοποιούν τα χαρακτηριστικά που κάνουν μια μικρή προφορική παρουσίαση σαφή και εύληπτη για τους ακροατές.

Δίνεται σε κάθε ομάδα μαθητών μια εικόνα-σκίτσο, την οποία παρατηρούν και σκέφτονται για πέντε λεπτά. Σ' αυτά τα πέντε λεπτά μπορεί κάθε μαθητής που μετέχει στη δραστηριότητα να επιλέξει κάτι από αυτά που προτείνονται στο φύλλο εργασίας, να παρουσιάσει, δηλαδή, κάποιο έντονο συναίσθημα που τους προκαλεί η εικόνα ή κάποιον προβληματισμό, μια παρόμοια κατάσταση που βίωσαν ή ένα γεγονός που συνδέεται με την εικόνα αυτή. Ο κάθε μαθητής έχει πέντε λεπτά για να παρουσιάσει τις σκέψεις του και μπορεί να χρησιμοποιεί σημειώσεις στην παρουσίασή του.

Τα κριτήρια αξιολόγησης του είναι παρόμοια με αυτά που δίνονται στους ρητορικούς αγώνες της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας, που έχουν ως εξής (αντιγράφω):

1. **Σχέση με το θέμα (1-10 βαθμοί):** Συνάφεια και νοηματική σύνδεση, επαρκής ανάπτυξη των διαστάσεων τού θέματος.
2. **Ποιότητα των ιδεών (1-10 βαθμοί):** Επαρκής ανάλυση και αφήγηση τής ιδέας ή τού ζητήματος, αποτελεσματική ανάπτυξη επιχειρημάτων εάν χρησιμοποιηθούν, ανάδειξη των πιο σημαντικών ιδεών, πρωτοτυπία, ευρηματικότητα.
3. **Διαύγεια και Συνοχή τού λόγου (1-10 βαθμοί):** Καθαρότητα και σαφήνεια, αλληλουχία, σύνδεση και ομαλή μετάβαση μεταξύ των ιδεών του ομιλητή.
4. **Παρουσία τού ομιλητή (1-10 βαθμοί):** Εκφραστικότητα, στάση και κινήσεις τού ομιλητή, ευφράδεια, άνεση, συνεχής ροή τού λόγου, καλή οπτική επαφή με το ακροατήριο.

Η μόνη αλλαγή στα κριτήρια είναι η βαθμολόγηση ως προς την παρουσία του ομιλητή. Ενώ κατά την Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία η «παρουσία του ομιλητή» βαθμολογείται με 20 βαθμούς, στο παρόν σενάριο προτείνονται οι 10 βαθμοί. Η παρουσία του ομιλητή δεν μπορεί να υπερτονίζεται συγκριτικά με το περιεχόμενο του κειμένου που εκφωνεί.

Οι υπόλοιποι μαθητές έχουν έναν πίνακα διαβαθμισμένων κριτηρίων, τον οποίον αξιοποιούν για να αξιολογήσουν την παρουσίαση κάθε μαθητή. Στο τέλος του πίνακα μπορούν να κάνουν κάποια σχόλια για τα θετικά σημεία του ομιλητή και για τα σημεία που τους δυσκόλεψαν.

Συγχρόνως κάποιοι από τους συμμαθητές (δύο είναι αρκετοί) μπορούν να βιντεοσκοπούν τους ομιλητές, ώστε στη συνέχεια, στην ολομέλεια, διδασκων και μαθητές να συζητήσουν και να αναστοχασθούν σε σημεία των παρουσιάσεων με σκοπό τη βελτίωσή τους.

Τέλος, μια ομάδα μαθητών (ένας από κάθε ομάδα) σημειώνει τις απόψεις που εκφράστηκαν από τους ομιλητές και με κάποιο σχηματικό τρόπο αποτυπώνει τα κύρια σημεία των παρουσιάσεων, ώστε να αξιοποιηθούν στη συνέχεια. Οι σημειώσεις αυτές καλό είναι να παρουσιασθούν στην ολομέλεια μέσω του ψηφιακού (διαδραστικού) πίνακα και να είναι σε πρόχειρη χρήση.

Προτρεπτικός λόγος (τρία δώρα)

2ο δώρο (Προσυγγραφικό στάδιο)

Στο πρώτο δίωρο οι μαθητές προετοιμάζονται για το θέμα που θα παρουσιάσουν με τη μορφή ομιλίας και με το οποίο θα υποστηρίζουν τη θέση που θα επιλέξουν. Η διάρκεια της ομιλίας κάθε ομάδας είναι αυστηρά από 8 έως 10 λεπτά.

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και επιλέγουν στην τύχη κάποιο θέμα. Η επιλογή του θέματος μπορεί να γίνει μέσω κλήρωσης. Ο διδάσκων έχει γράψει σε κάρτες τις γενικές θεματικές κατηγορίες (π.χ. τηλεόραση και αθλητισμός, τηλεόραση και εκπαίδευση, τηλεόραση και ελεύθερος χρόνος, τηλεόραση και παιδί/έφηβος, τηλεόραση και βία, τηλεόραση και ενημέρωση κ.λπ.). Η κάθε ομάδα επιλέγει στην τύχη μία από τις κάρτες και το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί.

Το επόμενο βήμα είναι η συλλογή και επεξεργασία του υλικού. Η κάθε ομάδα αναζητεί σε σώματα κειμένων και μέσω μηχανών αναζήτησης υλικό σχετικό με το θέμα. Σε φύλλο εργασίας που δίνεται σε κάθε ομάδα καταγράφουν το λήμμα του κάθε κειμένου που επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν, την ηλεκτρονική διεύθυνση και σημειώνουν τις βασικές πληροφορίες που επιλέγουν να αξιοποιήσουν. Μπορεί βεβαίως να δοθεί έτοιμο υλικό από τον διδάσκοντα σε περίπτωση που δε διαθέτει χρόνο, αλλά με αυτό τον τρόπο παρακάμπτεται μια σημαντική διαδικασία που επιτρέπει στους μαθητές να κατακτήσουν στρατηγικές αυτόνομης μάθησης.

3ο δίωρο (συγγραφικό στάδιο)

Στο δεύτερο δίωρο η κάθε ομάδα αρχίζει να σχεδιάζει το περιεχόμενο και την οργάνωση της ομιλίας. Ποια θέση θα υποστηρίξει και πώς θα οργανώσει τα κύρια μέρη της ομιλίας (εισαγωγή, κυρίως θέμα και επίλογος), το ύφος της ομιλίας (επίσημο, άμεσο, χυμώδες, καταγγελτικό κ.λπ.).

Σ' αυτή τη φάση δίνονται σε κάθε ομάδα κάποιες βασικές οδηγίες για την κειμενική οργάνωση του κειμένου. Επίσης, αν δε γνωρίζει ήδη τα κριτήρια αξιολόγησης, καλό είναι να τα έχει υπόψη της, πριν προχωρήσει στο συγγραφικό στάδιο που πρέπει να ολοκληρωθεί.

4ο δίωρο – Παρουσίαση των προσχεδιασμένων λόγων. Μετασυγγραφικό στάδιο.

Οι ομάδες των μαθητών παρουσιάζουν διά του εκπροσώπου τους την ομιλία που έχουν προετοιμάσει. Οι υπόλοιπες ομάδες παρακολουθούν και στο τέλος της παρουσίασης διατυπώνουν ερωτήσεις. Μετά την ολοκλήρωση των ερωτήσεων δίνεται ένα πεντάλεπτο για να αξιολογήσουν οι υπόλοιπες ομάδες την παρουσίαση της κάθε ομάδας. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία της παρουσίασης των ομιλιών, ακολουθεί η συζήτηση και ο αναστοχασμός των μαθητών για τις ομιλίες που παρουσιάστηκαν.

Καλό είναι να έχουν βιντεοσκοπηθεί οι ομιλίες, ώστε ο διδάσκων μετά την ετεροαξιολόγηση να έχει υλικό για να κάνει τις επισημάνσεις που εκείνος κρίνει απαραίτητες με σκοπό τη βελτίωση των μαθητών στον προφορικό λόγο.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1

Όνομα μαθητή: _____

Ομάδα: _____

Ημερομηνία παρουσίασης: _____ Τίτλος εργασίας: _____

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ					ΒΑΘΜΟΙ
	1-2	3-4	5-8	9-10	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΔΟΜΗ	Το ακροατήριο δεν κατανοεί την παρουσίαση, διότι δεν υπάρχει λογική ακολουθία πληροφοριών.	Το ακροατήριο δυσκολεύεται να κατανοήσει την παρουσίαση, διότι υπάρχουν λογικά κενά.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία και συνοχή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία, συνοχή και ενδιαφέρουσα δομή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα και με ενδιαφέρον.	_____
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΝΩΣΕΙΣ	Ο μαθητής δεν έχει κατανοήσει τις πληροφορίες του θέματός του και δεν μπορεί να απαντήσει στις σχετικές με το θέμα του ερωτήσεις.	Ο μαθητής έχει κατανοήσει μερικώς τις πληροφορίες του θέματός του και μπορεί να απαντήσει μόνο σε στοιχειώδεις ερωτήσεις.	Ο μαθητής γνωρίζει το πληροφοριακό υλικό του αλλά δεν επεξηγεί επαρκώς τις πληροφορίες στο ακροατήριο.	Ο μαθητής παρουσιάζει με πληρότητα το πληροφοριακό υλικό με επαρκείς για το ακροατήριο επεξηγήσεις και αναλύσεις.	_____
ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΗΤΗ	Ο μαθητής δεν μιλά καθαρά, δεν προφέρει σωστά τους όρους και μιλά πολύ σιγά, ώστε δεν ακούγεται σε όλο το ακροατήριο.	Ο μαθητής προφέρει σωστά τους όρους αλλά ο τόνος της φωνής και η στάση του σώματος, η απουσία βλεμματικής επικοινωνίας δυσκολεύει κάποιους από το	Ο μαθητής προφέρει σωστά τους όρους και έχει τη σωστή ένταση η φωνή του. Η στάση του σώματος δεν ενοχλεί αλλά δε βοηθάει την	Ο μαθητής έχει άνεση στη φωνή, την κίνηση και επικοινωνεί με το βλέμμα του με το ακροατήριό του.	_____

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

		ακροατήριο να παρακολουθήσουν την παρουσίαση.	παρουσίαση.		
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει αρκετά γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει λίγα γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει ελάχιστα γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του δεν έκανε κανένα γραμματικό ή συντακτικό λάθος.	_____
				ΣΥΝΟΛΟ	_____

Σχόλια:

Φύλλο εργασίας 2

Δελτίο πληροφοριών

Όνομα συγγραφέα: .....

Τίτλος .....

Κειμενικό είδος:.....

Ηλεκτρονική διεύθυνση.....

Θέμα .....

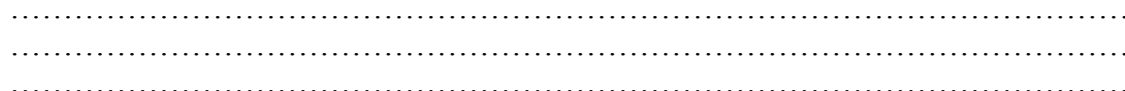
Θέση που υποστηρίζει ο συγγραφέας.....

.....

.....

.....

Άλλες σημαντικές πληροφορίες .....

Φύλλο εργασίας 3

Σχεδιασμός προφορικού κειμένου

Για τον σχεδιασμό του προτρεπτικού λόγου, πριν ξεκινήσετε να γράψετε, σκεφτείτε τα παρακάτω ερωτήματα-σημεία:

1. Ποιο είναι το θέμα της ομιλίας σας (π.χ. Τηλεόραση και αθλητισμός);
2. Ποια θέση υποστηρίζετε; (π.χ. Ο αθλητισμός έχει περισσότερο ζημιωθεί παρά ωφεληθεί από την Τηλεόραση.)
3. Ποια είναι τα επιχειρήματά σας;
4. Προσέξτε στη σύντομη εισαγωγή σας να είναι σαφές το θέμα και η θέση που θα υποστηρίζετε. Στο κυρίως μέρος να παραθέσετε τα επιχειρήματά σας με συνοχή και νοηματική αλληλουχία. Τέλος, στον επίλογο, υπενθυμίστε τα κύρια σημεία της επιχειρηματολογίας σας και κλείστε προτρέποντας το κοινό να αποδεχθεί τη θέση σας.
5. Προσέξτε σχήματα λόγου που θα επιλέξετε, τη στάση του σώματος, την ένταση της φωνής.
6. Λάβετε υπόψη σας την επικοινωνιακή περίσταση: μιλάτε ως ίσοι προς ίσους, στόχος σας είναι η διαμόρφωση πεποίθησης σχετικά με τη θέση που πιστεύετε και εσείς ότι είναι δίκαιη, ο τόνος της φωνής σας είναι φιλικός αλλά σοβαρός, δίνετε προσοχή στις ερωτήσεις των συμμαθητών σας.

Φύλλο εργασίας 4

Όνομα μαθητή: _____

Ομάδα: _____

Ημερομηνία παρουσίασης: _____ Τίτλος εργασίας: _____

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ					ΒΑΘΜΟΙ
	1-2	3-4	5-6	7-8	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΔΟΜΗ	Το ακροατήριο δεν κατανοεί την παρουσίαση, διότι δεν υπάρχει λογική ακολουθία πληροφοριών.	Το ακροατήριο δυσκολεύεται να κατανοήσει την παρουσίαση, διότι υπάρχουν λογικά κενά.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία και συνοχή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία, συνοχή και ενδιαφέρουσα δομή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα και με ενδιαφέρον.	_____
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΝΩΣΕΙΣ	Ο μαθητής δεν έχει κατανοήσει τις πληροφορίες του θέματός του και δεν μπορεί να απαντήσει στις σχετικές με το θέμα του ερωτήσεις.	Ο μαθητής έχει κατανοήσει μερικώς τις πληροφορίες του θέματός του και μπορεί να απαντήσει μόνο σε στοιχειώδεις ερωτήσεις.	Ο μαθητής γνωρίζει το πληροφοριακό υλικό του αλλά δεν επεξηγεί επαρκώς τις πληροφορίες στο ακροατήριο.	Ο μαθητής παρουσιάζει με πληρότητα το πληροφοριακό υλικό με επαρκείς για το ακροατήριο επεξηγήσεις και αναλύσεις.	_____
ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	Ο μαθητής δε χρησιμοποιεί καθόλου εποπτικά μέσα.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί περιστασιακά τα εποπτικά μέσα, που υποστηρίζουν μερικώς το κείμενο και την παρουσίασή του.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί εποπτικά μέσα που έχουν σχέση με το κείμενο και την παρουσίαση.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί τα κατάλληλα εποπτικά μέσα για να ενισχύσει το κείμενό του και την παρουσίασή του.	_____
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει αρκετά γραμματικά και/ή	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει λίγα γραμματικά και/ή	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του δεν έκανε	_____

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

	συντακτικά λάθη.	συντακτικά λάθη.	ελάχιστα γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη.	κανένα γραμματικό ή συντακτικό λάθος.	
ΤΡΟΠΟΣ ΟΜΙΛΙΑΣ	Ο μαθητής δεν μιλά καθαρά, δεν προφέρει σωστά τους όρους και μιλά πολύ σιγά, ώστε δεν ακούγεται σε όλο το ακροατήριο.	Ο μαθητής δεν προφέρει σωστά τους όρους και κάποιοι από το ακροατήριο δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν την παρουσίαση.	Ο μαθητής μιλά καθαρά και σε σωστή ένταση και προφέρει τους περισσότερους όρους σωστά. Έχει καλή βλεμματική επικοινωνία και άνετη κίνηση.	Ο μαθητής μιλά καθαρά, με σωστή ένταση και ακριβή απόδοση των όρων που χρησιμοποιεί. Έχει πολύ καλή βλεμματική επικοινωνία και πολύ άνετη κίνηση.	—
				ΣΥΝΟΛΟ	—

Σχόλια:

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σε μια άλλη, συντομευμένη, εκδοχή του σεναρίου θα μπορούσε να αφαιρεθεί η διαδικασία του αυθόρμητου λόγου. Σύμφωνα με τις οδηγίες στο βιβλίο του εκπαιδευτικού η παραγωγή προφορικού λόγου μπορεί να καταλαμβάνει δύο ώρες σε κάθε ενότητα. Ο αυθόρμητος λόγος θα μπορούσε να είναι μια αυτοτελής δραστηριότητα στο πλαίσιο μίας ενότητας.

Η διαδικασία παραγωγής προφορικού λόγου μπορεί να ακολουθήσει τη διαδικασία κατανόησης κειμένων, ώστε να έχει προηγηθεί η καλύτερη πληροφόρηση και ο γόνιμος προβληματισμός των μαθητών.

Οι διαδικασίες που προτείνονται μπορούν να ακολουθηθούν σε οποιαδήποτε ενότητα με οποιοδήποτε θέμα.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ο προσχεδιασμένος προφορικός λόγος συνδυάζει την αμεσότητα του προφορικού λόγου με την οργάνωση του γραπτού λόγου. Ο συγκεκριμένος διδακτικός στόχος μπορεί να καλύψει το μέρος κάθε ενότητας που αφορά στην παραγωγή λόγου και οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να κατακτούν δεξιότητες προφορικού και γραπτού λόγου. Στο συγκεκριμένο σενάριο δίνεται έμφαση στην παραγωγή του προφορικού λόγου, αλλά μπορεί να συνδυασθεί με τη διδασκαλία γενικά της παραγωγής λόγου, με θέματα επιχειρηματολογίας, οργάνωσης και συνοχής των κειμένων.

Το σύννηθες πρόβλημα που παρουσιάζεται σε διδασκαλίες προφορικού λόγου είναι το κλίμα κατά την ώρα του μαθήματος. Επειδή συνήθως οι μαθητές δεν αξιολογούν ως σημαντικές τέτοιου είδους δραστηριότητες για τη βαθμολογία τους, δεν επιδεικνύουν την απαιτούμενη σοβαρότητα και προσοχή. Επιπλέον, η αποσπασματικότητα του μαθήματος λόγω των πολλών στόχων και δραστηριοτήτων σε πολύ περιορισμένο διδακτικό χρόνο δεν εξασφαλίζει τον διδακτικό χρόνο και τη συνέχεια που απαιτούν τέτοιες δραστηριότητες. Εκτός των άλλων απαιτούν καλή προετοιμασία και καλή οργάνωση από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Το δίωρο

μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας δεν μπορεί να καλύψει το ευρύ φάσμα των γλωσσικών ικανοτήτων και ως εκ τούτου θα πρέπει και στο πλαίσιο των υπόλοιπων μαθημάτων να δίνονται ευκαιρίες στους μαθητές να κατακτούν δεξιότητες προφορικού λόγου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αρχάκης, Α. & Β. Τσάκωνα. 2011. *Ταυτότητες, Αφηγήσεις, και Γλωσσική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκη.
- Βεκρής, Ε. 2014. *Αχ, αυτή η τηλεόραση!... Μελετώντας τις αναπαραστάσεις της τηλεόρασης στα κείμενα*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β΄ Γυμνασίου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Giroux, H. A. 1987. "Introduction: Literacy and the Pedagogy of Political Empowerment". Στο Freire, P. & D. Macedo. *Literacy: Reading the Word and the World*. London: RKP, 1-28.
- Halliday, M.A.K. 1999. «Γλώσσα και η αναμόρφωση της ανθρώπινης εμπειρίας». *Γλωσσικός υπολογιστής*. Τχ.1. (Προσαρμογή στα ελληνικά: Χριστίνα Λύκου). <http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/default.htm>. (ημ.πρόσβασης 30-06-2014)
- Halliday, M.A.K. & R. Hasan. 1989. *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Λύκου, Χ. 2000. «Η συστημική λειτουργική γραμματική του M.A.K. Halliday». *Γλωσσικός Υπολογιστής*. Τχ.2.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

